

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sacramentis, Mille Sexcenti Errores, Vaniloqvia, Et Cavillationes

Miletus, Vitus

Mogvntiae, 1593

VD16 M 5205

Sed Alias Rationes Gersonis audiamus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30094

902. Omnes Pontificiorum rationes, cur vna retinenda sit species, esse leues, inanes, futiles, frigidas & ridiculas. *Kem. pag. 134.* Sed vir non leuis & futilis, eum potius leuem dixerit & futilem, qui omnes præter se leues asserit & futiles: Ecclesia sanè nec leues, nec causas illas vnquam iudicauit esse futiles. Si quis autem Ecclesiam non audierit (inquit Christus) sit tibi non solum tanquam leuis & futilis, sed tanquam ethnicus & publicanus. *Matth. 18.*

SED ALIAS RATIONES GERSONIS
audiamus.

903. Falsum esse, quod Gerson scribit, Calicem non pertinere ad substantiam Sacramenti. *Kemnitius pag. 134.* At verissimum esse, omnis Theologorum schola consentit, nec dissensit quisquam hætenus. Ex scripturis verò, nec quid Sacramentum sit, nec quid ad eius pertineat essentiam, probari potest.

904. Falsum esse quod Gerson scribit, Calicem nunquam fuisse præcepti ex iure diuino. At verum id esse, non Gerson modo, sed omnes hætenus censuerunt Theologi, An quid præcepti sit iurisque diuini, ignorauit vniuersa Ecclesia? omnia Concilia? omnes Patres? omnes Theologi? omnes Scholastici? omnes omnium sæculorum Christiani? An de scripturarum vero sensu iudicare potest Lutherus? Calvinus? Kemnitius? iudicare non potest Cyprianus? Augustinus? Hilarius? Hieronymus? &c. Et quidem vtramque speciem à Christo non esse præceptam, ipse fatetur inconstans sibi Lutherus in Declaratione Eucharistiæ, Tom. 7.

904. Nulla probabili ratione, ex 6. Ioannis cap. vnã à Pontificiis probari speciem. Cum in toto illo capite, panis solum frequens, calicis penitus nulla fiat mentio. Atque idem omnino effectus, qui carni & sanguini, soli sæpeque tribuitur panis, nullus calici, ibid.

905. Non esse attendendum, quid Christus Ioannis 6. promi-

Millesexcenti Errores,

promiserit, sed quid in Cœna præstiterit. At Pontificij locis omnibus collatis, & examinatis, nec vnam, nec vtramq; speciem absolutè necessariam esse deprehendunt. Vnam Christus promisit, vtramq; præbuit, neutram præcepit, aut necessariam sub præcepto esse dixit.

906. Gersonem longè hallucinari, quod scripturæ expositionem hac maximè in parte, in Ecclesiæ resoluat auctoritatem. *Kem.* At rectius (ni fallor) Gerson in Ecclesiæ, quæ errare non potest, quàm Kemnitijs in suam ipsius, vel Lutheri resoluat auctoritatem: Et quo alio rectè resoluetur? num fortè ipsa in seipsam? Et si enim Verbum Dei in ipsum resoluatur Deum dicentem, vt auctorem & primam veritatem, tamen quod à Deo sit, & quis eius verus sit sensus, hominibus constare non potest, nisi per Ecclesiam, eiusq; traditionem & testificationem.

Epist. 1.

907. Erroneum esse, quod Nicolaus Cusanus ad Bohemos scribit, Scripturas sacras ad tempus adaptari, & variè intelligi, ita vt vno tempore secundum currentem Ecclesiæ ritum exponantur, mutato verò ritu, & ipsam mutari sententiam. *Kemnit.* Verùm tolerabilius hoc longè, quàm quod Melanchton eorum scribit, Articulos fidei subindè mutandos, & ad tempus esse accommodandos. Scripturam variè intelligi, ac multa sæpè quoad ritus mutari, certum est: Articulos verò fidei mutandos esse, & ad tempus accommodandos, error à veritate longè discretus est.

Epist. 2. ad Luther. ann. 30. & epist. ad Cam.

908. Ad tuendam consuetudinem vnius speciei, hanc summariam esse Gersonis, & Pontificiorum rationem, inuocandum potius auxiliū secularis brachij, quàm per ratiocinationes agendū, cum determinatio Concilij transferit in rem iudicatam. *Kem.* Atqui magistratum defensorem & nutritorem esse Ecclesiæ, & veræ religionis, nec ipsi Ecclesiæ desertores inficiabuntur. Illa autem fidei dogmata, quæ omnium doctorum & Conciliorum diligentissima scripturarum & traditionum collatione & examinatione sunt declarata, & definita, iisdem argumentationibus quibus examinata sunt, denuò velle examinare & retra-

Epist. 49.

stare

etate, vanissimus & inanissimus labor est & error. Aug. lib. 3. cont. Iulian. Pelag. cap. 1. Epist. 48. 50. 68. 152. lib. 2. con. Donatist. cap. 4. lib. 4. cap. 6. 7. & passim.

909. Concilium Basile. non approbasse illam clausulam Concilij Constant. quod non obstante institutione Christi, consuetudo vnius speciei sit retinenda, proinde hac usum esse forma, Laicos, & Clericos non conficientes Sacramentum, non astringi præcepto Domini ad vtramque speciem. Kemnit. At quantum hæc ab illa discrepet, lector videt; vtrumque siquidem Conciliū, consuetudinem vnius speciei approbat, nec præcepto aliquo vel laicos, vel non laicos ad vtramque astringi speciem declarat. Institutam ergo sub vtraque specie Eucharistiam, & Concilia fatentur, & Pontificij; sub præcepto verò esse institutam, & Concilia inficiantur & Pontificij. Nec dissentit Lutherus in decla. Euchar.

910. Erroneum esse, quod Concilium Basileens. definit, Sacramentum hoc dignè percipientibus proficere ad salutem, siue sub vna siue ipsum percipiant sub specie vtraque, modò iuxta ordinationem & obseruationem Ecclesiæ percipiant, institutionem enim Christi potius esse amplectendam & retinendam, quàm consuetudinem, quantumcunque approbatam Ecclesiæ. Mira vertigo, Quis enim consuetudinem ab Ecclesia vniuersa approbatam, institutioni Christi, sibi persuadere potest esse contrariam? an si cõtraria esset, Ecclesia vniuersa approbaret? Quod si tibi contraria videatur, tu quis es? Ecclesiam audire, non tuam sequi iuberis opinionem? Sed & ipse Lutherus, vnius speciei consuetudinem retinendam esse suadet, donec à plenario aliquo Concilio immutetur. Supr.

Matth. 18.

In Declarat. Euchar. Et cont. ofe fical. Stolpeno

911. Memorabile esse, quomodo Iacobus Ziglerus supra positam Concilij Basileens. rationem illustrarit, cum scribit: *Hunc panem sub obedientia Romanæ Ecclesiæ manducamus, certi, quia ob hoc obsequium fidei viuemus in æternum.* Kemnit. Quid erroris sententiæ huic insit, non video: Christi, non Zigleri verbum est, *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Et: *Qui non obedierit Sacer-* Deut. 17.
dotis

Ioan. 6.

DD

Millesexcenti Errores,

Deut. 17.

dotis imperio qui praest (non uiuat) sed moriatur homo ille, ut nullus deinceps intumescat superbia. Ecclesiam uerò Romanam, ueram esse Ecclesiam, nullus haecenus dubitauit Theologus, nemo Christianus: illæ enim, nescio quæ occultæ, Propheticæ, Apostolicæ, & Orthodoxæ Ecclesiæ, quas sibi fingunt aduersarij, ignotæ sunt semperq; fuerunt, imaginariæ sunt, mathematicæ sunt, quarum fundamentum non est petra, sed arena, non terra, sed aër, Matt. 7.

912. Ineptè colligere Hofium, laicis non esse porrigendum Calicem, ex eo, quod in ueteri lege populo nec quicquam datur de libaminibus, &c. *Kemn. pag. 136.* Atqui rationem hanc, non ut conuincentem, sed ut conuenientem adduxit Hofius, cum multis in locis, etiam apud Pontificios ministraretur calix & ministraretur omnibus, si uel ministrari posset, uel singulis ad salutem necessarius esset.

913. Sacrificulos Pontificios, ad propagandam & illustrandam duntaxat ordinis sui dignitatem, Laicis Calicem, quem ipsi percipiunt, denegare, quasi ipsi soli propter sacerdotium digni sint sanguine Christi. Vanas eiusmodi calumnias, pro causis ueris affert *Kemnitius*; Dignitas certè Sacerdotalis, non ex sumptione unius, uel utriusq; speciei, sed ex ipsarum specierum consecratione, & officij presbyterijq; potestate, quæ laicis non competit, pensanda est; Manifestissimum quoq; est, Sacerdotes aliter non communicari, quàm laicos, sub una. *Supr.*

914. Veteres ex usu mannae & petrae, utramque probasse speciem. *Kemnit.* Ratio hæc ex ueteri quomodocunq; extorta testamento, *Kemnitio* ualet ad probandam utramq; speciem, cum paulò antè, ex eodem unam probantem riserit Hofium: Si cui autem liceat ex manna & petra probare utramq;, licebit etiam ex solo manna quo longo tempore filij Israel absq; petra in ipsorum perniciem postulata & extorta, usi sunt, colligere unam: Et memorabile est, quod quamdiu filij Israel solo contenti uixerunt manna, Deo placuerunt, unanimes Deo seruiuerunt, defectum nullum habuerunt; Vbi primum obmurmurare, aquaq; de petra à Moyse & Sacerdotibus postulare & extorquere ceperunt, millia interierunt, 1. Cor. 10.

915.

915. Ineptum esse, quod Eccius ad iustificandum Sacrilegium erepti calicis, id quod ad posteros quondam dictum est Heli: *Futurum, ut quicumq; remanserit ex domo sua, veniat ad Sacerdotem, ut oret pro eo, dicat q; dimitte me, obsecro, ad vnam partem Sacerdotalem, ut comedam bucellam panis,* ad laicos dictum esse velit Christianos, cum ad ipsius duntaxat Heli dictum sit posteros, idque propter atrociam eorum scelera. *Kemnit.* Verum Kemnitius nondum probavit Eckio, vnius speciei usum, erepti calicis esse sacrilegium, cum totius Christiani populi sit priuilegium, ut iuxta Ecclesiae ordinationem, quae utiq; Spiritum sanctum habet assistentem & regentem, pro salute sua vel vna utatur, vel vtraque: *Ioan. 14. 16* Id saltem dat Kemnitius, ad posteros Heli, verba illa esse dicta; ubi ergo ex numero posteriorum Heli sese subtraxerit, vtramque ei praebimus speciem, ne quod conqueratur, habeat. Alioquin nec Eckius quidem ex illo probare intendit, quod eum probare Kemnitius fingit, quasi nullo casu, nullo loco vel tempore calix ministrari possit, cum etiam apud ipsos Pontificios nonnullis in locis ministraretur.

916. Eckium, ex illo loco Apostoli, *1. Cor. 5. Pascha nostrum immolatus est Christus, itaq; epulemur in azymis sinceritatis & veritatis,* insulse vnam probare speciem. *Kemnit.* Atqui certè, sine sanguine pascha manducabatur cum panibus azymis. Et quidem si calicem quoq; eo loco intelligere volebat Apostolus, non dixisset, *epulemur in azymis,* sed potius in vino, quod Deum lætificat & homines: panem nostrum azymum, Sacramentum esse sinceritatis & veritatis, non est dubium, continet enim verum & syncerum Christi corpus, cuiusepulum, si cui non sufficit, nos praestantius, diuinius, & fructuosius nec habemus, nec dare possumus. Quod si ex loco allegato Eccius non euincit vnam, multo minus euincet Kemnitius vtramque. *Iudic. 9.*

917. Ridiculum esse, quod Eccius ex Oratione Dominica, vnius speciei communionem conetur ostendere, in qua nulla calicis, sed panis duntaxat supersubstantialis fit mentio, Cum

Millesexcenti Errores,

Serm. 28. De
uerb. Dom.

eam non minus Sacerdotes, qui vtramq; , quàm laici recitent , qui speciem sumunt vnam. *Kemnit.* Sed per panem super substantialem , panem intelligi Sacramentalem , expressè scribit Augustinus, dicens: *Id quod antè verba Christi offertur, panis dicitur, vbi verba Christi deprompta fuerint, iam non panis dicitur, sed corpus appellatur, quare ergo in Oratione Dominica ait, panem nostrum? panem dixit, sed epiousion, id est, super substantialem, non iste panis qui vadit in corpus, sed ille panis vitæ æternæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit.* Ex quibus quidem verbis duo colligere debebat *Kemnitius*, Primum, panem, qui videtur & dicitur panis, re ipsa non esse panem, sed corpus; corpus autem veraciter nec est, nec dici potest, nisi in ipsum muretur: Alterum, Panem illum, quem in Oratione Dominica petimus, fulcire non corpus, sed animam, & dare vitam æternam, quod quidem, si solus panis ad vitam æternam non sufficeret, nec Christus dixisset, nec Augustinus repetiisset, qui eadem facilitate, quàm panis, calicis quoq; , (si æquè ac panis necessarius esset) mentionem facere potuissent.

918. Nullum extrare vnius speciei exemplum in scripturis: Cum ipse post resurrectionem suam Christus, non nisi vnam, in Emaus, suis distribuerit discipulis. Luc. 24.

919. Panem illum, quem Christus duobus in Emaus porrexit discipulis, vulgarem fuisse, non Sacramentalem panem. Atqui Sacramentalem fuisse, nec ipse, loc. cit. negat *Kemnitius*, nisi quod & calicem coniunctum fuisse aut met.

920. Christum in Emaus, verum quidem discipulis porrexisse Sacramentum, non tamen sub vna, sed sub vtraq; specie. *Kemnit. loc. cit.* Atqui solius panis, nulla calicis fit mentio. Neq; Patres aliter intellexerunt: Neque scripturis quicquam est addendum vel detrahendum. Deut. 4. 5. Prou. 30.

921. Ridiculos esse Pontificios, quod locum allegatum de Sacramentali intelligant manducatione, cum nulla legantur verba consecrationis. Atqui ridiculum magis est, idcirco negare quicquam factum, quia non legitur scriptum. De Sacramentali verò manducatione locum à Patribus explicari, atque adeò
deez

de ea intelligendum non negat Kemnitius; si ergo verum Sacramentum eo loco Christus ministravit, ipsum, quamvis non legatur, consecravit, necesse est.

922. Singularem vanitatem & contentione Pontificios docere, unam Christum sine altera ministrasse speciem, cum unam sine altera consecrari non posse pariter contendunt? Atqui Christum, qui nulla, quam hominibus præscripsit, lege tenetur, unam sine altera consecrari non posse, Pontificij nulli docent. Nobis, non sibi consecrandi modum & verbum præscripsit Christus, hic factum, alibi Christi habemus verbum.

923. Diabolicum & impudentissimum esse mendacium, quod Pontificij vulgò efferunt, Apostolos unam duntaxat dedisse laicis speciem. Atqui nulli omnino Apostoli, præter Paulum, qui Institutioni non interfuit, utramque ministrasse leguntur? Quin unam duntaxat ministrasse, Acta ipsorum clarè testantur, in sola enim fractione panis, cum fidelibus perseverasse, perspicuè tradunt, ubi nec mentio quidem Vini vel Calicis. Act. 2.

924. Locum ex Actibus Apostolorum de fractione panis, non esse detorquendum, ad fractionem panis Sacramentalis. At quo pacto Apost. ipse intelligat, paulò infra dicemus. Et Kemnitius quidem, quamvis id hoc loco negare videatur, alibi tamè concedit ultro, atque ex eodem probare contendit, priuatam non esse celebrandam Missam. 2. part. Exam. de Miss. priuat. cap. 6. Et de Asseruat. Euchar. pag. 111.

925. Lucam historica breuitate, solius in Actibus meminisse panis, dubium autem esse nullum, quin Calicem quoque adhibuerint & usurpauerint, illo loco Apostoli. Sed hoc absque scripturarum & sacrorum asseritur auctoritate Patrum: Cur scripturis addunt Lutherani, quod nulli unquam addiderunt Christiani?

926. Secuturum contra Pontificios; si unam dicamus Apostolos loco præmemorato ministrasse speciem, unam sine altera consecrari posse speciem. Minimè: Neque enim sequitur, Pontificios unam quoque consecrari sine altera, quia unam populo

Millesexcenti Errores,

pulo dispensant sine altera. Quod si etiam vnam sine alia consecrassent Apostoli, id nobis minimè licet; Neque enim idcirco baptizare nobis licet in nomine Christi, quia in nomine Christi Apostoli baptizarunt? Act. 2. 10.

927. Impudens esse mendacium Pontificiorum, quod Apostolus Paulus vnam laicis dispensauerit speciem, cum expressè legatur vtramq; porrexisse Corinthiis. Atqui vtramq; Corinthiis ministrasse Pontificij non negant, aliis verò præterquam Corinthiis ministrasse, planè negant, quin sola cum cæteris in Troade Apostolis, vsus esse fractione panis, sine calice, expresse legitur. Act. 20.

928. Locum allegatum obscurum, nec de fractione Eucharistica vel Sacramentali esse intelligendum. Atqui sic intelligendum non negat Kemnitius; Eucharistiã enim eo loco ministrasse concedit, sed Calicem quoq; adhibuisse Apostolum addit, quod quidem non legitur, sed ab ipso fingitur & additur: de quo alius Apostolus: *Contestor omni audienti verbum, si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas.* Deut. 4. 5. Prou. 30.

Apoc. ult.

929. Per fractionem panis, in locis præallegatis, non intelligi fractionem Sacramentalem, sed vulgarem. Verùm quid per eam intelligatur, non alius, quàm ipse audiendus est Apostolus, qui sic inquit: *Panis quem frangimus, nõne participatio corporis Christi est?* An aliam quærimus explicationem? De fractione sanè panis vulgaris, qui in corpus vadit, & in secessum abiicitur, minimè solliciti erant Apostoli.

1. Cor. 9. 10.

930. Impium esse Decretum Concilij Trident. quo decernit, Calicem non esse ministrandum laicis, quamuis eum Christus instituerit. Quàm vanus & verbosus hoc loco sit Kemnitius, legere quilibet potest. At verò Concilium id tantùm vult, Christum nullo mandato, quod pro temporum & personarum diuersitate mutari nunquam possit, instituisse aut porrexisse calicem. Itaq; instituisse non negat, sed præcepisse negat. Idem Luther. quamuis sibi ipsi dissimilis, in Declarat. Euchar.

931. Pontificios, quando dicunt, licet Christus vtramque institue-

instituerit speciem, eo tamen non obstante, ad sumptionem vtri-
 usq; teneri neminem, loqui, sicut Diabolus locutus est ad primos
 parentes, cum dixit: Quamuis Deus præceperit vobis ne come-
 datis, eo tamen non obstante, comedite, &c. Verum, in affirma-
 tiuis præceptis, non esse eandem, quæ in negatiuis est rōnem, quis
 non videt? Cum pedes discipulorum in Cœna lauaret Christus,
 dixit: *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum egofeci, ita & vos faci-*
atis: quis Spiritus suggerit aduersariis ne faciant, quod facere
 Christus præcepit? Item Christus inquit, *Sedebunt super Cathedrã*
Moyſis, quæcunq; dixerint vobis facite, quæ autem faciunt, nolite facere.
 Quo suggerente spiritu quæ dicunt, non faciunt, quæ autem fa-
 ciunt, eadem & ipsi faciunt? Item Deus inquit: Sabbathum me-
 um custodite: quo dictante spiritu, sabbatum non custodiunt?
 Item, Apostoli in Spiritu sancto congregati, statuerunt & præce-
 perunt, vt à sanguine abſtineamus & suffocato: quo spiritu sua-
 dente, nec ab hoc abſtinent, nec ab illo? prætereo similia prope-
 modum infinita. Itaq; quamuis Christus dixerit, *Hoc facite,* ta-
 men vt semper, vbiq; & apud omnes necessario & sub præcepto
 fiat, non dixit. Diabolum verò non sequitur, qui Ecclesiam au-
 dit, quam audire non Diabolus, sed Christus iussit, vtpote con-
 tra quam inferorum portæ præualere non possunt: Econtrã ve-
 rò indubitatum est, ex Deo non esse, qui Ecclesiam non audit, ip-
 so dicente: *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus &*
Publicanus.

Ioan. 13.

Matt. 23.

Deut. 17.

Exod. 31.

Leuit. 19.

Deut. 5.

Act. 15.

Matt. 16. 18.

Matt. 18.

932. Christum expressè dixisse, *Hoc facite in meam commemo-
 rationem.* Sed hoc de pane duntaxat, non autem de calice, de quo
 id nusquam legitur in Euangelio.

933. Apostolum Paulum, non minus de Calice, quàm de pane dicere, *Hoc facite,* de
 pane dicere, *Hoc facite,* Cum de pane absolutè dicat, *Hoc facite,* de
 Calice verò conditionaliter, *Quotiescunq; bibetis.* Quod idem om-
 ninò & docent, & faciunt Pontificij; Quotiescunq; enim Calicẽ
 Dñi bibunt, mortem Domini annunciant. Et Paulus quidẽ ver-
 ba illa ad eos dixit scriptisq; apud quos calix in vsu erat, ad ali-
 os verò dicta scriptaq; esse non legimus, quin vnã sine calice
 ministrasse speciem, supr. diximus.

934.

Millesexcenti Errores,

934. Pontificios, vt effugiant & eludant institutionem Christi, per verbum (*Facere*) intelligere offerre. Atqui sensum hunc, priusquam temporum horum hereses ortę essent, communiter tradiderunt Theologi, Nec à vero scripturarum & scriptorum sensu alienum esse, supra attigimus, & infrà dicemus de Missa.

935. Pontificios ad tuendam specierum mutilationem, audacter & impudenter, miserè & impiè ludificare, deprauare, torquere, & excarnificare sacratissima verba testamentarię institutionis filij Dei. *Kemnit.* Cum aliter ea non intelligant, quã omnes eorum intellexerunt & tradiderunt Maiores: An magis acquiescendum est innitendumq; sensui Ecclesię vniuersę, quã cuiuscunq; alterius Synagogę? Et cur, obsecro, in sui ipsorum deprauarent perniciem? an suę fortassis aliorumq; salutis immemores, lucrum quærunt, vel expectant, ex communione sub vna?

936. Abrogatum esse à Pontificiis vsum vtriusque speciei. At quis obsecro abrogauit? Etenim Concilium Constant. Calicis vsum, non modò non abrogauit, sed nec quidem in Ecclesia receptum aut vsurpatum inuenit, ideoq; vsum vnus, quem inuenit, confirmauit, & retinendum esse decreuit, nemini obtrusit. Vsum verò calicis confirmare non potuit, quia non reperit.

937. Aliquoties tentatam fuisse mutilationem specierum, donectandem à Concilio confirmaretur, & statueretur. Cum (vt paulò antè) Concil. vsum vtriusq; speciei nec inueneritq; dem in Ecclesia. Vsum verò vnus speciei, iam tum ab omnib; receptum Christianis, cur nõ confirmaret? an non est confirmandū, quod ab omnibus est receptum, approbatumq; Christianis?

938. Primum, tentatam fuisse mutilationem specierum, per priuatam seu domesticam Communionem. *Kemn. pag. 152.* Hanc priuatam communionem, antiquissimam, ac in primitiua Ecclesia apud omnes fuisse vsitatam, nec ipse negat Kemn. eius enim non pauca apud veteres (quorum ipse quædam refert) exstant exempla: Ex quo duo manifestò colliguntur, Primum

Sacra-

Sacramentum hoc in primitiua Ecclesia extra vsum fuisse asseruatum, vanum proinde ac falsum esse axioma illud, quod verissimum, certissimum, firmissimumq; affirmat Kemniti^{us}, Sacra-^{pag. 84.}mentum hoc extra vsum non habere rationem Sacramenti; si enim non haberet, nec priuatim quidem asseruari potuisset. Alterum, à vero remotum esse, vnius speciei communionem in primitiua Ecclesia non fuisse in vfu, Cum, vt ipse fatetur hoc loco Kemniti^{us}, non nisi vnā secum homines in primitiua Ecclesia domum deferrent speciem, quam pro re nata sumebant, Calicem verò si qui sumebant, eum non quod necessarius, sed quod apud multos in vfu esset, sumebant.

939. Hanc mutilationem Sacramenti, quæ ex domestica communionē proueniebat, fuisse abrogatam à Concilio Tolet. & Cæsaraugustan. Atqui ex hoc liquet, asseruationem qualemcunque, ab initio nascentis Ecclesiæ fuisse in vfu; neque enim antiquitus abrogari potuisset, si vsq; ad ea tempora in vfu non fuisset. Etsi verò priuata, id est domestica asseruatio (quæ etiamnum improbat^{ur}) abrogata fuerit, publica tamen Sacramenti sub vna specie asseruatio & communicatio, nec à Toletan. nec ab vllō vnquam abrogata, vel improbata, vel pro mutilatione Sacramenti habita fuit Concilio.

940. Secundò, inquit Kemnit^{us}, tentata fuit mutilatio specierum, tempore Leonis, per Manichæos, qui vinum tanquam venenum execrabantur & abominabantur diaboli. Sed quod vnquam Manichæi erroris vel hæresis aliquando notati fuerint, propter vsum vnius speciei, ne litera quidem vel mentio apud vllōs Scriptores; vinum enim damnabant, non calicem, nec propter calicis intermissionem, sed propter vini opinionem & execrationem hæresis notati fuerunt & damnati. Quin potius ad internoscendum eos à Catholicis, introductum eo tempore fuisse calicem, probabilius est, vt statim.

941. Tempore Leonis & Manichæorum, vnā non fuisse in vfu speciem, Kemnit^{us}. Id non esse verosimile ex ipsa probatur Manichæorum consuetudine, qui se Catholicis, ne agnoscerentur, in-

E E

tur, in-

Millesexcenti Errores,

tur, in communione intermiscabant, atque cum illis communicabant, ut ipse refert, quem citat Kemnitius, Leo sermon. 4. de Quadrages. At quomodo non fuissent illic agniti & deprehensi, si Catholicis sub utraque specie, publicè in Cœtu communicantibus, ipsi calicem abhorrentes, sub vna duntaxat communicassent? Potius ergò ad detegendam Manichæorum fraudem & hæresim, introductus eo tempore videtur calix, ut sumptione calicis Catholici à Manichæis internosci & notari possent, quisquis enim calicem non sumebat, ut Manichæus probebatur & probabatur.

De Consecr. d. 2. cap. Comperim.
942. Tempore Gelasij Papæ, circa annum Domini 490. non ab hæreticis, sed ab hominibus quibusdam superstitiosis, tentatam fuisse utriusq; speciei mutilatione, Gelasium verò sub sacrilegij pœna mandasse, ut aut integra percipiant Sacramenta, aut ab integris arceantur. Crebra omnium Lutheranorum obiectio: Cum tamen, ut ipse agnoscit Kemnitius, Gelasius non de Communione Laicorum, sed Sacerdotum in ipsa Missarum celebratione loquatur, quia (ut ibid. subdit) *divisio vnius eiusdemque mysterij sine grandi sacrilegio non potest provenire*. Qui si etiam de Laicis loqueretur, ad tollendum & extirpandum errorem Manichæorum, qui, cum Catholicis ne agnoscerentur, sub vna communicabant, calicis usum, quo internoscerentur, ad tempus, & iis in locis, ubi occultè morabantur, introduxisse & præcepisse videretur: quod proculdubio etiam hoc tempore fieret, si qui calicem, ut Manichæi, prohibitum prorsus dicerent & abominandum; Neque enim vlli vnquam abnuerunt Pontificij, quin calix exigente necessitate aliqua & porrigi possit & percipi.

943. Rursum (inquit Kemnit.) mutilatio ista specierum & abrogatio calicis, propter effusionis periculum olim tentata & paulatim introducta fuit. Hanc causam (ut supr.) leuem, futilem, frigidam & ridiculam esse scripsit, hinc autem tanti momenti semper fuisse asserit, ut propter eam, etiam in primitiva Ecclesia, calix in desuetudinem abire cœperit. An vaniloquus? An pericu-

periculum illud Ecclesiæ attendisset, si ad salutem omnibus & singulis calicem necessarium esse, ex scripturis comperisset? sanguinem sanè absque effusionis periculo sumit, qui eum in specie panis cum corpore, à quo diuelli non potest, sumit.

944. Veram & summariam causam fabricatæ Pontificiæ legis, de mutilatione Cœnæ Dominicæ, hanc esse, ne scilicet à consuetudine Romanæ Ecclesiæ, aliquid diuersum vel fieret, vel doceretur in vlla Ecclesia, eaque ratione primatus & dominium Ecclesiæ Romanæ, supra omnes alias stabiliretur Ecclesiis. *Kemnit.* Cum paulò antè, pag. 155. col. 1. laudauerit Iulium & Gelasium totamque Ecclesiam Romanam, quòd vsus vtriusque speciei seruauerint & præceperint? Et quid, obsecro, Ecclesiæ Romanæ vel accedit, vel decedit propter calicem? An fortè primatum non habebit suprà alios Papa Episcopos, vel supra alias Cathedras Romana Cathedra, si omnes vbique Calice vtantur Ecclesiæ? Aut minus ex permissione, quàm prohibitione potestas eius & primatus comprobatur? Et cur diuersum Ecclesiæ ab Ecclesia sentiant Romana, cum ista diuersum non senserit vel sentiat ab illis? ad quam etiam (vt inquit Irenæus) propter principalitatem eius, omnes vndiq; necesse est conuenire Ecclesias, vt pote in qua vel sola ea, quæ est ab Apostolis vsque adhuc conseruata, est traditio in veritate? *Iren. lib. 3. cap. 3.*

945. Frustra Pontificios ex Communione Laica (cuius frequens apud veteres est mentio) conari ostendere, non nisi vnã quondam Laicis datam fuisse speciem, cum nulla inter Laicam & Sacerdotalem communionem olim fuerit discretio. Atqui fuisse, nec ipse negat *Kemnitius*, cur enim alioquin Laica diceretur, nisi quia more Laicorum Clerici ob delicta sua communicare cogebantur?

De Laica Communione.

946. **L**Aicam Communionem olim non fuisse distinctam, à communionem Cleri, speciebus, sed loco tantum & tempore. At alienum hoc esse à veritate, vel ex hoc licet aestimare, quod non rarò Clerici, ob grauiora eorum delicta, non nisi in agone mortis, ad laicam permissibantur communionem, vbi sanè nec loci, nec temporis, nec gradus aut dignitatis vlla notari potest ratio, vel distinctio. Concil. Sardic. cap. 3. Fœlix 3.

947. Communionem Laicam, qua olim Clerici in pœnam suorum puniebantur delictorum, non fuisse aliam cœremoniam, quàm quod Clerici eam more laicorum ab aliis percipere, non autem aliis dispensare aut consecrare permissibantur, q. d. pœnam illam, suspensionem duntaxat fuisse ab officio consecrâdi, non priuationem calicis. *Melancht. in Apolog. & alij.* At hoc minime subsistere, ex eo liquet, quod pœna illa non tantum Presbyteris & Sacerdotibus, sed Diaconis quoq; & aliis irrogabatur Clericis, quorum non erat, nec vnquam fuit consecrare. Per Laicam ergo Communionem ea intelligitur, quæ olim Laicis in manus domum deferenda dabatur, quod non nisi de vna rectè intelligi potest specie.

948. Infulsè Pontificios ex transmissione Eucharistiæ, ad infirmos, peregrinos, eremitas & hospites (quæ apud vereres in vsu erat) vnâ velle extorquere speciem. *Kem. pag. 152.* Atqui Calicem fuisse transmissum, nullæ prodiderunt historiæ, patet ex iis ipsis, quæ ipse adducit Kemnitius, veterum exemplis, sicut de Serapione, Satyro, & aliis, Supr.

Lib. 6. cap. 44. 949. Apud Eusebium & Nycephorum legi, Serapioni Eucharistiam, quæ ad ipsum fuerat transmissa, fuisse instillatam, ex eo colligi, calicem quoque, non solam panis speciem fuisse transmissam, quomodo enim alioquin instillari potuisset? *Kemnit.*

At